

Monitoring and surveillance are part of the organizational structure of the mechanism of the modern state. To date, only the prosecutor, constitutional bodies and other traditionally existing for the public authorities involved in the supervision and control procedures, it involved almost all government agencies. In the implementation of state control function in one way or another involved in all branches of government bodies. At the same time, there are special agencies for which the control and supervision is the main activity. One of the characteristic features of these bodies is foreign (non-departmental) focus their activities.

In Ukraine, the control function is characterized, above all, the President of Ukraine (presidential control). Institute of presidential control is the leading element of state control, as under the provisions of Art. 102 of the Constitution of Ukraine, the President is the guarantor of the Constitution of Ukraine and the constitutional order. In the implementation of the control functions the President of Ukraine takes direct personal involvement or indirectly - through specially created in its structure bodies, such as the President's representative in the Crimea.

Control functions shall also Verkhovna Rada of Ukraine (parliamentary control). The control functions of the Parliament established by the Constitution of Ukraine (Article 85, 98, 101). In addition, the Parliament exercises control in the process of legislative activity, as well as through their bodies, committees and commissions.

An essential part of the control function in the state mechanism is different executive bodies, among which are departmental structures related to central authorities (customs, tax control).

The judicial power exercise judicial power inherent in the functional ability to control that is characteristic of any court in any legal family. Kind of quintessential control exercised by the courts was constitutional control. Constitutional Court of Ukraine decides the case on the constitutionality of Ukraine, legal acts in accordance with Art. 147 of the Constitution.

In addition to this government control function is implemented by a special competence: Accounting Chamber, Parliament Commissioner for Human Rights Prosecutor.

One important feature of this form of exercise is a procurator. Prosecutors intended to perform the tasks assigned to it by the state, to represent and protect the interests of citizens, society and state. Summary of Public Prosecutions, resulting in enforcing the Constitution of Ukraine and the execution of the laws in force in the State, indicates that this type of government is a separate and independent, because it is associated with any branch (legislative, executive, judicial) power. In particular, this is confirmed by the positioning of the prosecution in the Basic Law. However, more appropriate in the context of constitutional reform held in Ukraine, given the European experience, it would be referring to the prosecution of the executive.

Keywords: constitution, separation of powers, state power, control, supervision, control branch.

УДК 339.92:338.48(4-672EC)(045)

О. В. Юрченко

ОСОБЛИВОСТІ СПІВРОБІТНИЦТВА В СФЕРІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА МІЖНАРОДНОМУ РІВНІ – ДОСВІД ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

В статті розглядаються особливості співробітництва в сфері туристичної діяльності на міжнародному рівні, на основі досвіду ЄС. У правовій системі ЄС розрізняють кілька видів таких договорів у сфері туризму: угоди про торгівлю та економічне співробітництво, угоди про культурне і наукове співробітництво, угоди про співпрацю в сфері туризму, угоди, що регулюють окремі питання міжнародних туристських обмінів, договори про дружбу і співробітництво.

На основі Лісабонської угоди, аналізується співробітництво ЄС з міжнародними організаціями в туристичній сфері. Досліджуються особливості такого співробітництва. Співпраця ЄС з різними міжнародними організаціями в галузі туризму здійснюється неоднаково, в різній мірі і формі. Так, ЄС досі не представлено у Всесвітній туристичній організації (UNWTO). Однак, Європейський Союз бере участь у діяльності СОР у всіх сферах. У сферах, в яких ЄС не володіє виключною компетенцією (зокрема туризм), Європейський Союз діє спільно з державами-членами відповідно до заздалегідь узгодженої «спільної позиції».

Участь ЄС в Організації економічного співробітництва і розвитку надає можливість Комісії ЄС використовувати унікальні матеріали ОЕСД, в тому числі статистичні дані, експертні оцінки, дослідження у сфері туризму для більш ефективного регулювання туризму всередині ЄС.

Ключові слова: Європейський Союз, Лісабонська угода, міжнародний туризм, співробітництво, інститути ЄС, Угода про асоціацію Україна-ЄС, UNWTO, WTO, GATT, GATS, OECD.

Постановка проблеми. Співробітництво в умовах сучасного глобального світу, є запорукою успіху для розвитку туристичної сфери. Більше того, без співробітництва держав неможлива яка не будь ефективна робота у цьому напрямку. Саме співробітництво на основі взаємодії держав є тим рушієм який приводить у дію механізм глобальної туристичної сфери.

Саме тому дослідження співробітництва держав у туристичній діяльності є одним із ключових моментів, що визначає дійсний стан речей у цій області. Зважаючи на євро-інтеграційні прагнення України, та надзвичайно позитивний досвід в розвитку туризму вважається за доцільне розглянути такого роду співпрацю на прикладі Європейського Союзу – міжнародного інтеграційного утворення, що функціонує на локальному рівні, і є одним з найбільших туристичних партнерів України.

Дана тематика набуває особливої актуальності в зв'язку з появою Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, де в т.ч. розглядаються питання співробітництва в сфері туризму.

Викладення основного матеріалу. Європейський Союз в межах своєї компетенції взаємодіє з державами не членами цього інтеграційного утворення та міжнародними організаціями, реалізуючи, тим самим, свою міжнародну правосуб'єктність [1]. Право укладати міжнародні угоди складає «основу зовнішніх дій ЄС» [2]. З початку заснування перших угод – Паризької 1951 року та Римських 1957 року, сфера застосування міжнародних угод ЄС була значно розширена, як на основі рішень Суду ЄС які поступово створили прецедентне право, так і в силу поступових та системних змін в установчих договорах.

Співпраця ЄС з державами, що не є його членами та міжнародними організаціями у сфері туризму здійснюється в рамках міжнародних договорів. Оскільки універсальні угоди в галузі туризму в ЄС відсутні, принципового значення набувають двосторонні договори [3].

Держави з розвинутою туристичною сферою включають загальні положення про співробітництво в сфері туризму в договори з менш розвиненими державами. В якості прикладу можна привести договори про партнерство і співробітництво, які укладаються ЄС і його державами-членами з державами, що не є його членами [4]. Угоди ЄС з державами не членами та міжнародними організаціями є складовою частиною права цього інтеграційного об'єднання і є обов'язковими як для інститутів ЄС, так і для держав-членів.

В сучасних дослідженнях, які стосуються правової системи ЄС розрізняють кілька видів таких договорів. Так, приміром, виділяються п'ять категорій двосторонніх договорів у сфері туризму: угоди про торгівлю та економічне співробітництво (зауважимо, що в ЄС туризм розглядається як область економічного співробітництва, а це в свою чергу означає, що на нього поширюються загальні принципи і форми такого співробітництва); угоди про культурне і наукове співробітництво; угоди про співпрацю в сфері туризму; угоди, що регулюють окремі питання міжнародних туристських обмінів; договори про дружбу і співробітництво [5].

Інший підхід полягає в вирізненні двох груп двосторонніх договорів у сфері туризму: договори з загальних питань співробітництва в галузі науки, культури, освіти, спорту, в яких містяться статті щодо туризму; договори про співробітництво у сфері туризму [6].

Необхідно відзначити, що до вступу в дію норм Лісабонської угоди 2007 року, міжнародні угоди ЄС у сфері туризму можна було класифікувати, виходячи із специфіки функціонування ЄС в межах трьох колон.

А. Насамперед в межах співробітництва в економічній сфері Європейського Союзу, тобто колишні перші колонні. Такі договори уклалися між ЄС та державами, що не є членами або міжнародними організаціями, у випадках, коли предмет договору повністю входив в компетенцію ЄС (наприклад, торгові угоди). Такі угоди ЄС мали пряму дію на території держав-членів ЄС. Регулювання відносин між ЄС та державами, що не є членами або міжнародними організаціями у сфері туризму здійснювалося за допомогою договорів, що регламентували суміжні з туризмом відносини або були їх невід'ємною частиною відносин.

«Змішані» договори, що укладені між діючими спільно ЄС та державами-членами, з одного боку, а з іншого - з державами, що не є членами або міжнародними організаціями. При участі в договорі і ЄС, і держав-членів ЄС кожен з учасників ніс відповідальність за виконання зобов'язань за договором в рамках своєї компетенції. Однак це не означало, що договір для кожного з учасників був обов'язковий лише в частині. Переважна більшість угод між ЄС та державами, що не є членами укладалися спільно з ЄС та державами-членами ЄС, навіть якщо в Договорі про ЄС не було спеціальних положень для таких «змішаних угод» [7]. Основний аргумент на користь змішаних угод полягав в тому, що сфера застосування пропонуваної угоди виходила за межі компетенції ЄС. Таким чином, «змішані угоди» дозволяли ЄС брати участь у врегулюванні тих сфер, в яких він не мав виключної компетенції, зокрема це стосувалося туризму. Для набуття чинності змішаних договорів необхідне було схвалення не тільки інститутів ЄС, але також їх ратифікація парламентами держав-членів ЄС, а в деяких федеративних державах (наприклад, ФРН) також і парламентами суб'єктів федерації. До «змішаних договорів» можна віднести угоду між ЄС та WTO 1994 року [8]. Тут виникає проблема спільного членства ЄС, і держав-

членів ЄС в WTO у зв'язку з їх відповідальністю за порушення Угоди про WTO. Проблема полягає в тому, чи є Угода обов'язковим і для ЄС, і для його держав-членів в частині або в цілому, незважаючи на те, що кожна держава-член ЄС має внутрішню компетенцію лише частини Угоди. Більшість сучасних дослідників права ЄС вважають, що і ЄС, і всі держави-члени ЄС несуть відповідальність за виконання всіх положень Угоди про WTO і не можуть посылатися на відсутність внутрішньої компетенції [9].

Б. Міжнародні договори ЄС, що уклалися в рамках, другої та третьої колон. До такого роду договорів у сфері туризму можна віднести угоди про спрощення візового режиму [10]. Такі угоди уклалися як від імені ЄС, так і з державами-членами ЄС. До цієї ж групи можна віднести й угоди про асоціацію. Бути асоційованим членом означає брати участь в *acquis communautaire*, однак не в інститутах ЄС. Максимальна сфера застосування угод про асоціацію обмежувалась *acquis* [11]. Так, 2004 року було підписано Угоду між Європейським Союзом та Швейцарією про асоціацію Швейцарської Конфедерації в імплементації, застосуванні і розвитку шенгенського права [12].

В. Міжнародні договори у сфері туризму, що уклалися між державами-членами ЄС і державами, що не є членами або міжнародними організаціями. Питання туризму могли вирішуватись на двосторонньому міждержавному рівні. Оскільки ЄС не мав і не має виключної компетенції в сфері туризму, основи співробітництва встановлювались в міжнародних договорах, укладених державами ЄС з державами, що не є членами та міжнародними організаціями. Крім того, велика частина держав-членів ЄС є членами Всесвітньої туристичної організації (UNWTO), що давалось взнаки на співробітництві у цій сфері.

Лісабонським договором 2007 року Європейський Союз був наділений міжнародною правосуб'єктністю (ст. 32) [13]. Після вступу в дію цієї угоди в 2009 році, система колон (компетенції у трьох областях) була скасована, а ЄС набув статусу єдиного суб'єкту міжнародного права. Це означає, що Європейський Союз укладає міжнародні договори у всіх сферах його компетенції в чотирьох випадках: а) якщо це передбачено основоположними договорами ЄС, б) якщо того вимагає досягнення цілей, зазначених у договорах; г) якщо того вимагає юридично обов'язковий документ ЄС; д) якщо даний договір може «вплинути на загальні правила ЄС або змінити їх» (Ст. 188L Лісабонського договору).

Держави-члени ЄС мають право укладати будь-який міжнародний договір за умови, якщо він не суперечить угодам, підписаним ЄС або не належить до виключної компетенції (*exclusive competence*) Європейського Союзу.

Договором закріплена наступна процедура щодо укладання міжнародних угод від імені ЄС. Рада ЄС дає згоду на проведення переговорів після отримання па то відповідних рекомендацій Комісії ЄС і Високого представника з зовнішньої політики і політики безпеки, він також призначає голову делегації або представника від ЄС і ухвалює рішення про підписання договору. Європейський Парламент має дорадчу роль, за винятком положень договору, до яких застосовні юридичні процедури, і угод про приєднання до Європейської конвенції з захисту прав людини та основних свобод (Ст. 188N Лісабонського договору).

Участь ЄС у роботі міжнародних організацій, що здійснюють, свою діяльність, у тому числі і в сфері туризму, є важливим «заходом ЄС на міжнародній арені» [14]. Саме тому, слід зупинитися більш докладно на співробітництві ЄС з деякими такими організаціями.

Співробітництво ЄС та ООН в туристичній сфері має довгу історію. Присутність і представництво ЄС в ООН носить багатобічний характер: представництво усіх держав-членів ЄС; представництво Головування Європейського Союзу та Ради ЄС в Генеральній Асамблеї ООН; представництво Комісії ЄС в Генеральній Асамблеї ООН.

Як спостерігач у більшості спеціалізованих агентств ООН, Європейський Союз не має права вирішального голосу, але як сторона більш ніж 50 багатосторонніх угод та конвенцій ООН, є єдиною учасником квазідержавою. Європейський Союз в ООН представляє Комісія, делегації якої акредитовані в різних інститутах ООН в Відні, Женеві, Парижі, Нью-Йорку, Римі та Найробі. Інформаційний офіс Європейської Комісії в Нью-Йорку офіційно був визнаний «делегацією» в ООН в 1974 році, коли отримав статус спостерігача на 29 Асамблеї ООН [15].

Держави-члени ЄС, Рада та Комісія регулярно проводять зустрічі для вироблення спільної позиції по різних напрямках діяльності. Договір про ЄС вимагає від них підтримку спільної позиції для посилення впливу ЄС на міжнародній арені. Координація представництва ЄС здійснюється 7 комітетами Генеральної Асамблеї та її органами, включаючи Економічну та соціальну раду ООН (ECOSOC). Кожен рік проходить більше тисячу внутрішніх координаційних зустрічей.

З питань міжнародної торгівлі (Спільної торговельної політики), сільського господарства та рибальства, Комісія веде переговори і робить заяви в ООН від імені Європейського Союзу. Такими ж правами Комісія володіє і з інших питань, що знаходяться у виключній компетенції ЄС. У статті 302 Договору про ЄС йдеться, що Європейська Комісія повинна «забезпечувати підтримку всіх належних зв'язків з органами Організації Об'єднаних Націй та її спеціалізованих установ» [16].

Співпраця ЄС та Всесвітньої туристської організації є досить специфічною та обмеженою. Обговорення загальних питань туризму і міжнародного співробітництва в сфері туризму - завдання Всесвітньої туристської організації, спеціалізованого агентства ООН (далі - UNWTO). Статут UNWTO передбачає три категорії членства: дійсне, асоційоване і афілійоване (ст. 4-7). Дійсне членство надається суверенним державам, тільки дійсні члени мають право голосу в головних органах UNWTO.

Статус асоційованого члена надається всім територіям, які не є відповідальними за здійснення зовнішніх зносин. Статус афілійованого члена надається міжнародним організаціям, що мають спеціальні інтереси в сфері туризму, а також комерційним організаціям і асоціаціям, діяльність яких перебуває в зв'язку з цілями WTO.

Афілійовані члени мають власну програму роботи, проводять щорічні засідання, регіональні семінари. У UNWTO діють Ділова та Освітня ради - консультативні органи, учасниками яких є афілійовані члени. Наразі UNWTO нараховує більше 400 афілійованих членів. UNWTO з 2000 року отримала статус спостерігача у WTO. Це означає, що UNWTO запрошується на сесії Ради з торгівлі послугами, коли повістка засідання містить питання, що входять у сферу інтересів UNWTO [17]. Однак ЄС досі не представлений у UNWTO, що позбавляє ЄС можливості брати участь у її роботі.

Співпраця ЄС та Світової організації торгівлі (WTO / World Trade Organization) в області туризму є досить плідною. Туризм і послуги, пов'язані з поїздками, займають провідне місце в міжнародній торгівлі послугами. WTO займається питаннями лібералізації міжнародної торгівлі туристичними послугами. У WTO регулярно проводиться оцінка лібералізації туристського сектора. Так, у 1998 році за ініціативою Ради з торгівлі послугами Секретаріатом був підготовлений огляд туристського сектору [18].

В 1994 році в Маракеші було підписано Договір про вступ ЄС до WTO (на підставі Рішення Ради 94/800/ЄС від 22 грудня 1994 року) [19]. Договір вступив в дію в 1995 році. Даним рішенням в ст. 1 затверджувалися наступні документи: Угоду, що засновує Всесвітню торговельну організацію, Угоди по 1, 2, 3 Додаткам до цієї Угоди, міністерські рішення і декларації, Меморандум про зобов'язання по фінансових послугах з Заключного акта Уругвайського Раунду. Разом з Угодою про WTO в Маракеші було підписано Генеральну угоду про торгівлю послугами (GATS). GATS має велике значення для міжнародного туризму, адже саме в туристській сфері була прийнята найбільша кількість зобов'язань.

Цілями GATS були оголошені: розширення торгівлі туристичними послугами на умовах гласності і подальшої лібералізації; підвищення рівня лібералізації торгівлі туристичними послугами; визнання права членів регулювати постачання туристичних послуг на своїх територіях; сприяння участі держав, що розвиваються в торгівлі туристськими послугами.

В рамках GATS туризм регулюється зобов'язаннями, які в цій області взяли на себе члени WTO, в тому числі ЄС та його держави-члени. Ці зобов'язання стосуються умов доступу на національні ринки туристичних послуг та можливості користуватися національним режимом.

ЄС є одним з учасників в WTO (поряд зі своїми державами-членами). Таким чином, країни і ЄС представлені в WTO в якості 28 самостійних учасників.

Питання про розмежування компетенції між Європейським Союзом та його державами-членами у цій області стало предметом розгляду наднаціонального Суду [20]. Ще при укладанні Договору про створення WTO виникла суперечка між Комісією ЄС та державами-членами ЄС, про те хто з них має право підписувати угоди WTO (йшлося про Генеральну угоду про тарифи і торгівлю (GATT), ряді угод про торгівлю товарами, а також Генеральну угоду про торгівлю послугами (GATS) та Угоду про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності (TRIPS).

Відповідно до висновку Суду, згідно зі ст. 133 Договору про Європейський Союз, він має виключну компетенцію укладати міжнародні договори в питаннях, пов'язаних з торгівлею товарами (зокрема в тому числі і GATT). Союз і його держави-члени мають спільну компетенцію укладення угод з GATS та TRIPS.

Якщо мова йде про торгівлю товарами, представництво в WTO здійснює Комісія, якщо ж мова йде про інші аспекти діяльності WTO (наприклад, торгівля туристськими послугами), то ЄС та його держави-члени мають спільну компетенцію, і пов'язані юридичним обов'язком співпрацювати у проведенні переговорів, укладанні та реалізації «змішаних угод» [21]. Цей обов'язок є результатом «вимоги єдності в міжнародному представництві ЄС» [22]. Обов'язок співпраці встановлений Судом ЄС в рішенні по справі 1/78, окремих думках у справі 2/91 та у справі 1/94 [23].

В межах «Загальної торговельної політики» в WTO ЄС представляє Комісія, яка веде переговори від імені держав-членів ЄС, з погодження спеціального комітету. Основною його функцією є координація спільної торговельної політики ЄС. Комітет складається з представників держав-членів ЄС (як правило, це державні службовці високого рангу), головує в ньому головуючий в Раді ЄС і Комісії ЄС. Комітет збирається кожного тижня у штаб-квартирі Ради ЄС. У цьому Комітеті Комісія ЄС представляє і отримує схвалення від держав-членів з питань торговельної політики. Основні формальні рішення, приміром щодо початку або завершення переговорів, підтверджуються Радою. Комітет відіграє ключову роль у забезпеченні того, щоб Рада схвалила остаточні результати переговорів, а, отже, у формуванні

єдності ЄС і держав-членів, в укладенні міжнародної угоди. З формальної точки зору, переговори в рамках Комітету веде головуючий та Раді ЄС, однак, фактично переговори з метою знайти спільну (ЄС і держав-членів) позицію ЄС в сфері міжнародної торгівлі, в тому числі туристськими послугами, веде Європейська Комісія. З процедурної точки зору, даний комітет веде консультації і не є голосуючим. Таким чином, комітет, по суті, є сполучною ланкою між Європейською Комісією та Радою ЄС при проведенні переговорів у сфері міжнародної торгівлі послугами [24].

Всі питання міжнародної торгівлі туристичними послугами до передачі в WTO розглядаються в Комітеті. Тому немає необхідності обговорювати на рівні ЄС у форматі міністрів закордонних справ, якщо загальна позиція з торгівлі послугами в сфері туризму не знайдена на технічному рівні.

Комісія ЄС у WTO представлена комісаром з торгівлі, співробітниками Директорату Європейської Комісії з торгівлі.

Співпраця ЄС та Організації економічного співробітництва і розвитку (Organization for Economic Co-operation and Development / OECD) у галузі туризму також відзначається значною специфікою.

OECD є своєрідним утворенням, у рамках якого держави обговорюють і діляться національним досвідом, здійснюють пошук рішень загальних проблем, в тому числі і в сфері туризму [25]. На даний момент учасниками OECD є 34 держави. OECD також має робочі відносини з більш ніж 70 державами (в т.ч. з Україною), які не є її членами. Туризм, як важлива економічна діяльність, є областю державної політики в більшості держав OECD.

У Додатковому протоколі № 1 до Конвенції про Організацію економічного співробітництва та розвитку від 14 грудня 1960 року було вирішено, що ЄС буде «брати участь у роботі» OECD [26]. В даний час ця участь виходить далеко за рамки простого спостерігача. Фактично ЄС володіє статусом квазі-члена OECD та в повній мірі співпрацює з іншими державами-учасниками в досягненні основних цілей організації.

Як і в інших міжнародних організаціях у OECD, Європейський Союз представляє Комісія ЄС. Як і інші учасники, Комісія ЄС має постійне представництво в OECD, у складі посла (постійного представника) і службовців. Як член Ради OECD, постійний представник ЄС бере участь у консультаціях, допомагає виробити програму роботи OECD, підтверджує стратегічні плани. Співробітники представництва ЄС в OECD беруть участь у роботі різних спеціалізованих комітетів, в тому числі і в туристській сфері.

Однак постійний представник ЄС не має права голосу при ухваленні рішення в Раді - головному органі OECD. При цьому, постійний представник OECD може бути обраний в якості члена Бюро допоміжних органів, а також в повній мірі може брати участь у підготовці текстів, в тому числі правових актів, з необмеженим правом вносити пропозиції.

У рамках OECD діють інститут, що здійснює свою діяльність в туристській сфері - Міжнародний форум за статистикою туризму. Розглянемо його докладніше.

Міжнародний форум по статистиці туризму був створений у 1994 році спільно OECD та статистичною організацією Європейської Комісії (Eurostat) в якості спеціальної структури для регулярного обміну думками та досвідом про події в області статистики туризму і застосування політики і бізнесу як у рамках Європейського Союзу, так і в інших державах OECD і в державах, що не є її членами [27].

Міжнародний форум по статистиці туризму збирається один раз на два роки за запрошенням приймаючої держави. Метою форуму не є обговорення основних питань, що стосуються створення гармонізованої статистики туризму, яка сприяє зміцненню співробітництва між урядами, приватним сектором, вченими, державами-членами і міжнародними організаціями.

До 31 грудня 2011 року в межах структури OECD згідно мандату діяв Комітет з туризму, який був створений 31 грудня 1961 року та відкритий для участі усіх держав ОЕСР. Даний орган сприяв державам-учасникам з метою:

- максимізувати економічні, соціальні та екологічні вигоди від туризму на основі середньо та довгострокового стратегічного розвитку, розвиненої туристичної політики та більш тісного зв'язку між туризмом та іншими напрямками політики (наприклад, транспорт, охорона навколишнього середовища, безпека, торгівля, оподаткування або міграція);

- сприяти в контексті глобалізації та децентралізації сталого розвитку туризму як джерела економічного зростання, створення робочих місць і боротьбу з бідністю у великих центрах і регіонах;

- удосконалювати інфраструктуру туристських місць призначення, щоб зробити їх більш привабливими для місцевого населення і туристів, та більш конкурентоздатними для інвесторів, в інтересах економіки в цілому;

- сприяти поліпшенню міжнародного співробітництва в сфері туризму.

Для досягнення цих цілей Комітет з туризму аналізував розвиток туризму, розробляв пов'язані з туристською політикою рекомендації. Комітет, зокрема, давав оцінку політиці в сфері туризму, визначав найбільш ефективний туристський досвід, надавав консультації в області конкурентоспроможності,

оподаткування, підприємництва та інноваційної діяльності, праці, навколишнього середовища, охорони та безпеки, культури, та розвитку інфраструктури, забезпечував форум для діалогу і поширення результатів за допомогою публікацій і тематичних конференцій.

Принципи діяльності Комітету з туризму: підтримка робочих стосунків з іншими органами Організації і, при необхідності, здійснення спільних проектів; розвиток партнерських відносин з приватним сектором та іншими зацікавленими сторонами; організація форумів з актуальних проблем вивчення і розробки туристської політики; співпраця з іншими міжнародними організаціями, діючими в галузі туризму.

Висновок. Таким чином, можна зробити наступні висновки:

Співпраця Європейського Союзу як з державами, так і з міжнародними організаціями в галузі туризму здійснюється на основі міжнародних договорів, що регламентують туристські та суміжні з туризмом відносини. Таке становище - результат відсутності виключної компетенції ЄС в галузі туризму.

Співпраця ЄС з різними міжнародними організаціями в галузі туризму здійснюється неоднаково, в різній мірі і формі. Так, ЄС досі не представлено в UNWTO. Однак, Європейський Союз бере участь у діяльності СOT у всіх сферах. У сферах, в яких ЄС не володіє виключною компетенцією (зокрема туризм), Європейський Союз діє спільно з державами-членами відповідно до заздалегідь узгодженої «спільної позиції».

Участь ЄС в OECD вигідно, особливо для тих країн ЄС, які не є членами OECD (держави Балтії, Мальта, Кіпр, Болгарія, Румунія). Така участь надає можливість Комісії ЄС використовувати унікальні матеріали OECD, в тому числі статистичні дані, експертні оцінки, дослідження у сфері туризму для більш ефективного регулювання туризму всередині ЄС. ЄС має перевагу в рамках OECD вести діалог і консультації з усіма учасниками туристичних відносин.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стане черговим кроком до покращення відносин у туристичній сфері між цими суб'єктами міжнародного права [28]. Угода про асоціацію між Україною та ЄС, в Розділі V «Економічне та галузеве співробітництво» міститься 28 глав, в т.ч. і ту що стосується туризму, де на основі поступового наближення законодавства України до правил ЄС, а також, що доцільно, до міжнародних норм і стандартів, дана сфера набуде принципово нової якості та змісту.

Список використаної літератури

1. EC Legal Systems: An Introductory Guide /M. Sheridan, J. Cameron; Ed. by J.Toumlin. -London; Dublin; Edinburgh; Brussels: Butterworth's, 1992. - 586 p., [XLVI]
2. Eeckhout, Piet. External Relations of the European Union: Legal and Constitutional Foundations (Oxford EC Law Library). - Oxford University Press, 2005. - P. 5
3. Право и политика в развивающихся странах. - М.: Изд-во РУДН, 1990. - С. 163
4. Равкин Н.В. Европейское сообщество как субъект международного права / Н.В. Равкин // Московский журнал международного права. - 2/2000/38. - С. 15-16.
5. Чеботарева И.А. Сотрудничество государств по правовому регулированию международной туристской деятельности: Дисс. ... канд. юрид. наук. / И.А. Чеботарева. - СПб.: Санкт-Петербургский государственный университет, 2004. - 194 с.
6. Корнеев С.Е., Викулова О.Н. Международно-правовое регулирование туристской деятельности / С.К. Корнеев, О.Н. Викулова //Туризм: право и экономика. - 2005. - № 3 (10). - С.24 -29
7. Eeckhout, Piet. External Relations of the European Union: Legal and Constitutional Foundations (Oxford EC Law Library). - Oxford University Press, 2005. - P. 190-225.
8. Official Journal: 1994L223 L 336 0001, p. 1. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://eur-lex.europa.eu/Result.do?aaaa=1994&mm=12&jj=23&type=L&nnn=336&pppp=0001&RechType=RECH_refere nce_pub&Submit=Search
9. Steinberger, Eva. The WTO Treaty as a Mixed Agreement: Problems with the EC's and the EC Member States' Membership of the WTO. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ejil.oxfordjournals.org/content/17/4/837.full>
10. The Third Pillar of the European Union: Cooperation in the Fields of Justice and Home Affairs // Monar, Joerg / Morgan, Roger (eds.). Bruxelles 1994. - 245 p.
11. Koen, Lenaerts; De Smijter, Eddy. The European Communities Treaty-Making Competence. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://yel.oxfordjournals.org/content/16/1/1.extract>
12. Official Journal L 370 17.12.2004. P. 78 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:370:0078:0079:EN:PDF>
13. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/JOHtml.do?uri=OJ:C:2007:306:SOM:en:HTML>
14. Введение в право Европейского Союза / П.А. Калиниченко, С.Ю. Кашкин, А.О. Четвериков. 2-е изд., - М.: Эксмо, 2008.- С. 121

15. Resolutions by the General Assembly A/RES/3208 (XXIX). A/PV.2266 11 Oct. 1974. Status of the European Economic Community in the General Assembly [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3208\(XXIX\)&Lang=E&Area=RESOLUTION](http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/3208(XXIX)&Lang=E&Area=RESOLUTION)
16. La Communauté européenne pour les questions du commerce international, note to the attention of the Heads - H-F Beseler – 1999. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.academia.edu/2980143/The_EC_in_the_WTO_The_three-level_game_of_decision-making_What_multilateralism_can_learn_from_regionalism
17. Doc. WTO. Report of the Council for Trade in Services to the General Council. S/C/12. 23 November 2000.
18. Doc. WTO. Tourism services: Background Note by the Secretariat. S/C/W/51. 23 September 1998.
19. Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations (1986- 1994) // Official Journal L 336, 23.12.1994, p. 22–39
20. Opinion 1/94, 15 November 1994 // European Court Reports. 1994. P. 1-05267.
21. Österdahl, Inger. Bananas and Treaty-making Powers: Current Issues in the External Trade Law of the European Union. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://litigation-essentials.lexisnexis.com/webcd/app?action=DocumentDisplay&crawlid=1&doctype=cite&docid=6+Minn.+J.+Global+Trade+473&srctype=smi&srcid=3B15&key=0f5180fe4ed0cafbe39e6dbbe1926d2a>
22. McGoldrick, Dominic. International relations law of the European Union. - Longman, 1997. - 249 p.
23. Draft Convention of International Atomic Energy Agency [1978] ECR 2151; Opinion 2/91 (ILO Convention) [1993] ECR 1-1061; Opinion 1/94 (WTO Agreement: GATS and TRIPS) [1994] ECR 1-5267
24. Stacs. B. (Verts/ALE). To the EC Council, Written Questions E-4036/00, Official Journal, 2001/C261 E/020.
25. Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
26. Supplementary Protocol No. 1 to the Convention on the OECD. Paris. 14th December 1960. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.oecd.org/general/supplementaryprotocolno1totheconventionontheoecd.htm>
27. [DAFFE/TOU/M(94)1, Item 5; DAFTE/TOU/STAT(94)1, Item 11; DAFTE/TOU/STAT(94)12, Item 4. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://books.google.com.ua/books?id=S2j2A7cVxrYC&pg=PA385&lpg=PA385&dq=%5BDAFFE/TOU/M\(94\)1&source=bl&ots=_ae3AqYhz0&sig=Xhuga3L_WEAjKAbmjuEUpW7nHmQ&hl=ru&sa=X&ei=J2VmUb6TCcLgOr2WgPgG&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=%5BDAFFE%2FTOU%2FM\(94\)1&f=false](http://books.google.com.ua/books?id=S2j2A7cVxrYC&pg=PA385&lpg=PA385&dq=%5BDAFFE/TOU/M(94)1&source=bl&ots=_ae3AqYhz0&sig=Xhuga3L_WEAjKAbmjuEUpW7nHmQ&hl=ru&sa=X&ei=J2VmUb6TCcLgOr2WgPgG&ved=0CC8Q6AEwAA#v=onepage&q=%5BDAFFE%2FTOU%2FM(94)1&f=false)
28. Association Agreement Between The European Union and its Member States, of The One Part, And Ukraine, of The Other Part. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://glavcom.ua/pub/2012_11_19_EU_Ukraine_Association_Agreement_English.pdf

O. Yurchenko

FEATURES OF COOPERATION IN THE FIELD OF TOURISM AT THE INTERNATIONAL LEVEL - THE EXPERIENCE OF THE EUROPEAN UNION

The article discusses the features of cooperation in the field of tourism at the international level, on the basis of the EU experience. In the legal system of the EU there are several types of such agreements in the field of tourism: an agreement on trade and economic cooperation agreements on cultural and scientific cooperation, an agreement on cooperation in tourism, the agreement governing the specific issues of international tourist exchanges, treaties of friendship and cooperation.

On the basis of the Lisbon Treaty, the EU is analyzed cooperation with international organizations in the field of tourism. The features of such cooperation.

EU cooperation with various international organizations in the field of tourism is not the same, in varying degrees and form. Thus, the EU has not yet been presented to the World Tourism Organization (UNWTO). However, the EU participates in the work of the WTO in all areas. In areas where the EU has exclusive competence (eg. tourism), the European Union acting jointly with the Member States in accordance with pre-agreed «common position».

Community participation in the Organisation for Economic Co-operation and Development allows the EU Commission to use unique materials OECD, including statistical data, expert opinions, research in tourism for more effective regulation of tourism within the EU.

Keywords: European Union, the Lisbon Treaty, the international tourism, cooperation, EU institutions, the Agreement on the EU-Ukraine Association, UNWTO, WTO, GATT, GATS, OECD.